

«Εκπαιδευτική Ημερίδα ΕΠΕΓΕ 2010»

Ανοσοκατασταλτικά στην Ελκώδη Κολίτιδα

Κωνσταντίνος Χ. Κατσάνος
Λέκτορας Γαστρεντερολογίας

Α' Παθολογική Κλινική & Ηπατο-Γαστρεντερολογική Μονάδα Π.Γ.Ν. Ιωαννίνων
Διευθυντής: Καθηγητής Επ.Β. Τσιάνος

Αθήνα, 2 Οκτωβρίου 2010

- Ασθενής 25 ετών, διαγνώσθηκε με ελκώδη παγκολίτιδα, έχει 5 κενώσεις την ημέρα, με λίγο αίμα. Λευκα 9000, πολυ 70%, οριακή crp. Η κολονοσκόπηση δείχνει διάχυτο ευθρυπτότητα, απώλεια της αγγείωσης, διαβρώσεις, χωρίς βαθιά έλκη
- Γυναίκα 25 ετών με ιστορικό ελκώδους ορθίτιδος απο έτους, είναι έγκυος 12 εβδ και παρουσιάζει βαριά επιδείνωση . 10 αιμορραγικές κενώσεις την ημέρα, πυρετός, λευκοκυττάρωση, υψηλή срп, χαμηλή λευκωματίνη και χοληστερίνη. Στην χαμηλή κολονοσκόπηση έχει βαθιά πηγαδοειδή έλκη. Σημαντική κοιλιακή ευαισθησία, ταχυσφυγμία. Εναρξη κορτιζόνης ενδοφλεβίως
- Υποθέτουμε ότι οι παραπάνω περιπτώσεις μπήκαν σε ύφεση φαρμακευτικά, ποιά θεραπεία συντήρησης προτείνουμε
- Στην περίπτωση που η ύφεση) επιτεύχθηκε με κορτιζόνη/ στην περίπτωση που επιτεύχθηκε με κυκλοσπορίνη

Βαριά ΕΚ-κίνδυνος κολεκτομής

Κυκλοσπορίνη

- Θεραπεία συντήρησης
- Σκεύασμα: Sandimmun Neoral
- capsules 10, 25, 50, or 100 mg
- Solution 100 mg ciclosporin*/mL
- Πόσο συχνά χρησιμοποιείται στην πράξη?
- Επαγωγή 4 mg/kg/day για 14 ημ.
- Δοσολογία: 7-7.5 mg/ kg/ημ σε 2 δόσεις [10-15mg/Kg?]
- Επιθυμητά επίπεδα 250 - 350 ng/mL,
- Ύφεση από του στόματος 8 mg/kg/day (για 3-6 μήνες?)
- Μέτρηση επιπέδων: κάθε 1-2 ημέρες
- Μέτρηση επιπέδων σε οξεία/χρόνια χορήγηση
- Μέτρηση επιπέδων σε δόση 4mg vs 2mg/Kg?
- Κέντρα που μετρούν επίπεδα: Μεταμοσχευτικά κυρίως..

Κυκλοσπορίνη

- Έγχυση **2-4 mg/Kg** (παρόμοια αποτελεσματικότητα) για 7-10 ημ (και ως 14 ημ)
- Έχουν δοθεί και δόσεις $>5 \text{ mg/Kg}$
- Ακολουθεί από του στόματος 8-10mg/Kg/d και για σχετικά βραχύ χρονικό διάστημα (3-6 μήνες)
- «Γέφυρα» ανοσοκαταστολής

Tacrolimus

- Σκεύασμα: Prograf (FK506)
- Δοσολογία
- P.O 0.5, 1, 5mg
- I.V 5mg/ml
- Αρχική από στόματος δόση 0.05 mg/kg 2 φορές/ημ.
- Επιθυμητή συγκέντρωση 10 - 15 ng/mL
- Δοσοεξαρτώμενο αποτέλεσμα και ανεπιθύμητες δράσεις

N=48

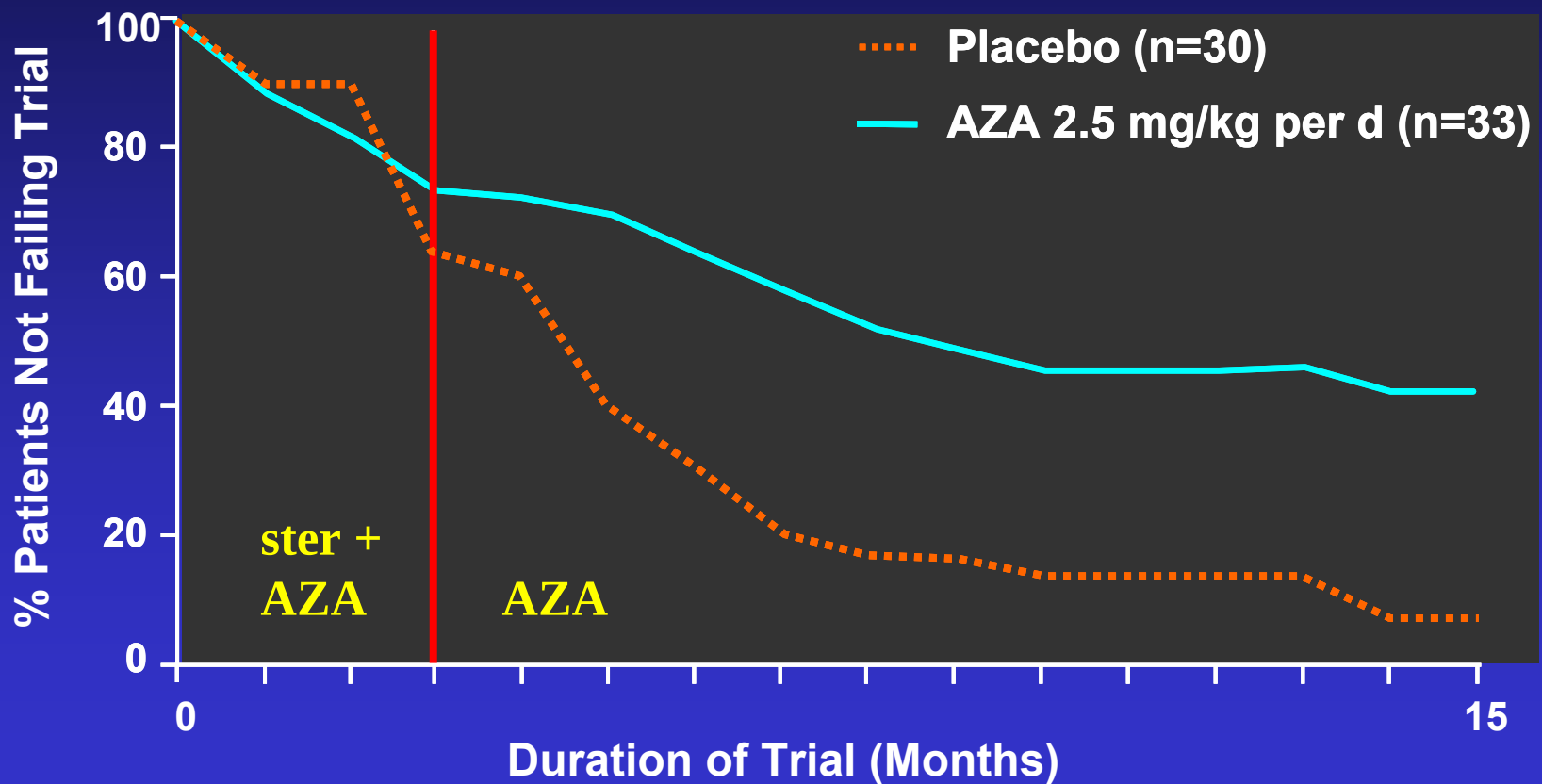
Tacrolimus σε NK

Sandborn et al Gastroenterology 2003: 125:380-8

Azathioprine

Remission induced by prednisolone; tapered over 12 wks

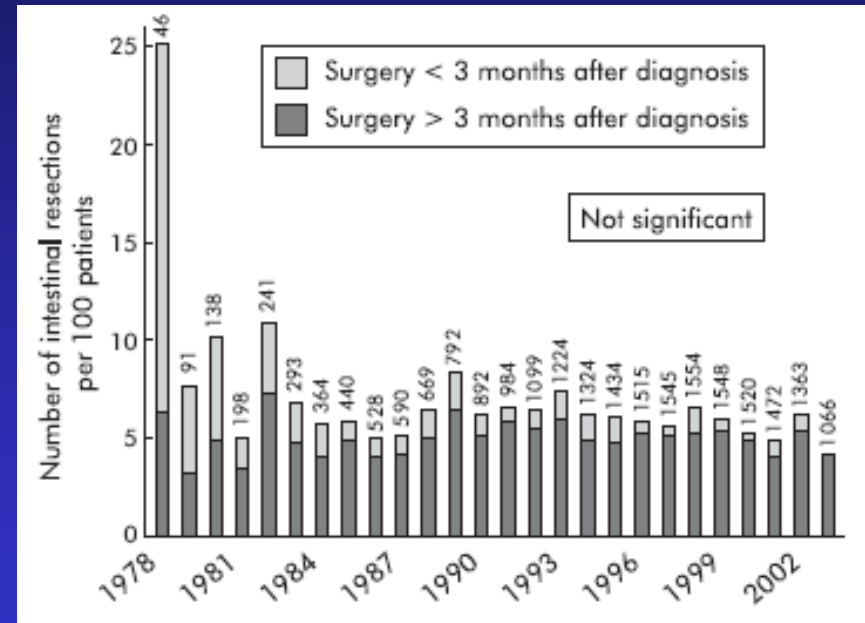
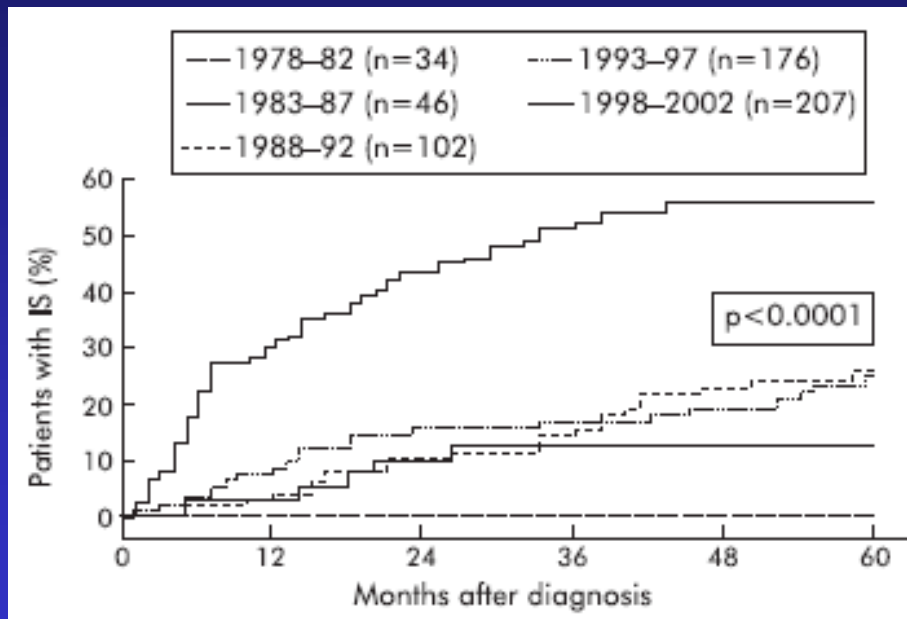
Ενδοσκοπική επούλωση με AZA

Azathioprine: Χειρουργεία σε ΝΚ

N= 2573 (565 patients seen <3 months after diagnosis)

Ανοσοκατασταλτικά στην Ελκώδη Κολίτιδα

- Επί συντήρησης με Ινφλιξιμαμπ
- Υπάρχουν δεδομένα ή ανάγκες συγχορήγησης με αντιμεταβολίτες ?
- Υπάρχει δυνατότητα ή δεδομένα για **stepping down**, σε συντήρηση με αντιμεταβολίτες μόνο (με ή χωρίς αμινοσαλκυλικά) ?
- Όχι, μα από τις μελέτες στη ΝΚ φαίνεται πως η μακρά συγχορήγηση δημιουργεί
- προβλήματα

Συγχορήγηση αντιμεταβολιτών με βιολογικά

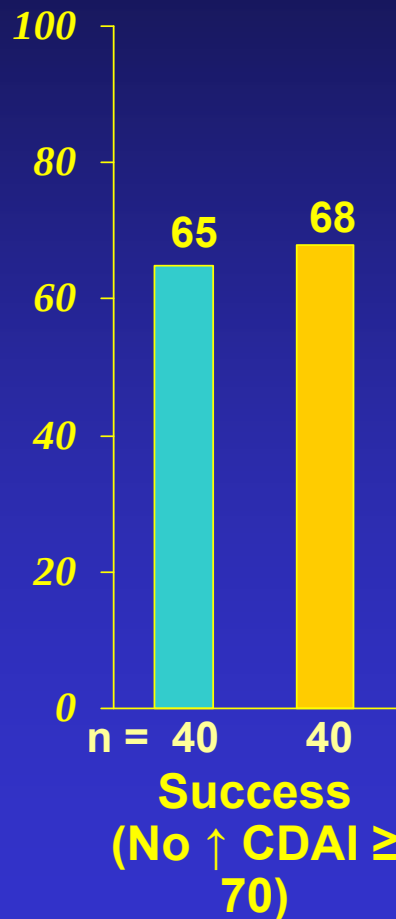
- Τα δεδομένα της NK
- Κλινική κρίση για χορήγηση

Continuation of Immunomodulators (IMMs) Is Not Required to Maintain Efficacy With Biologic Agents

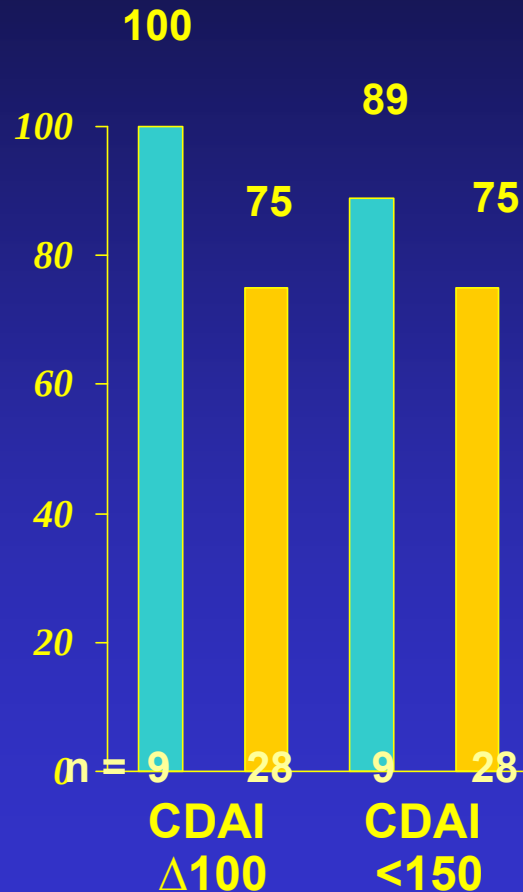
■ With concomitant IMMs ■ Without concomitant IMMs

Infliximab

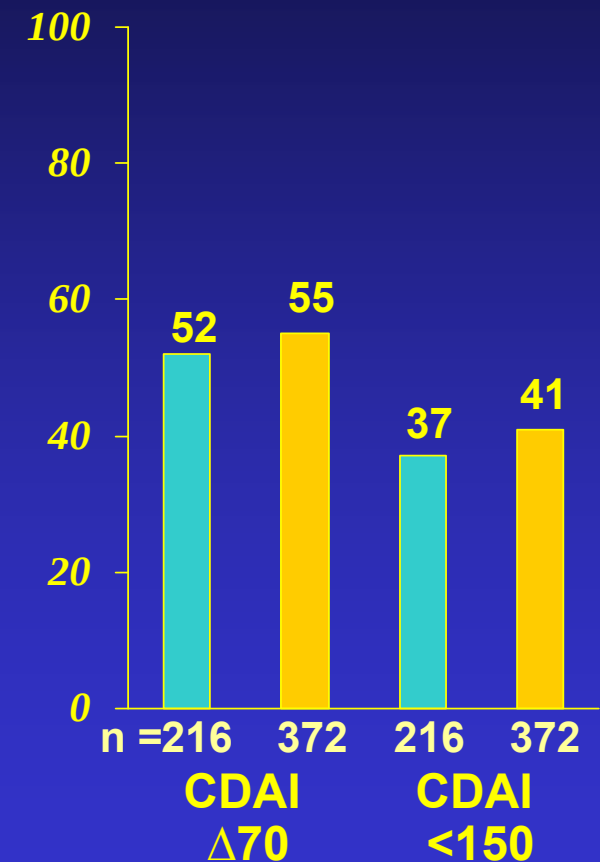
van Assche G, et al.
DDW 2006, Abstract 923.

Adalimumab* (CLASSIC II)

* 40 mg EOW or weekly.
Panaccione, et al.
DDW 2006, Abstract T1124.

Natalizumab (ENACT-2)

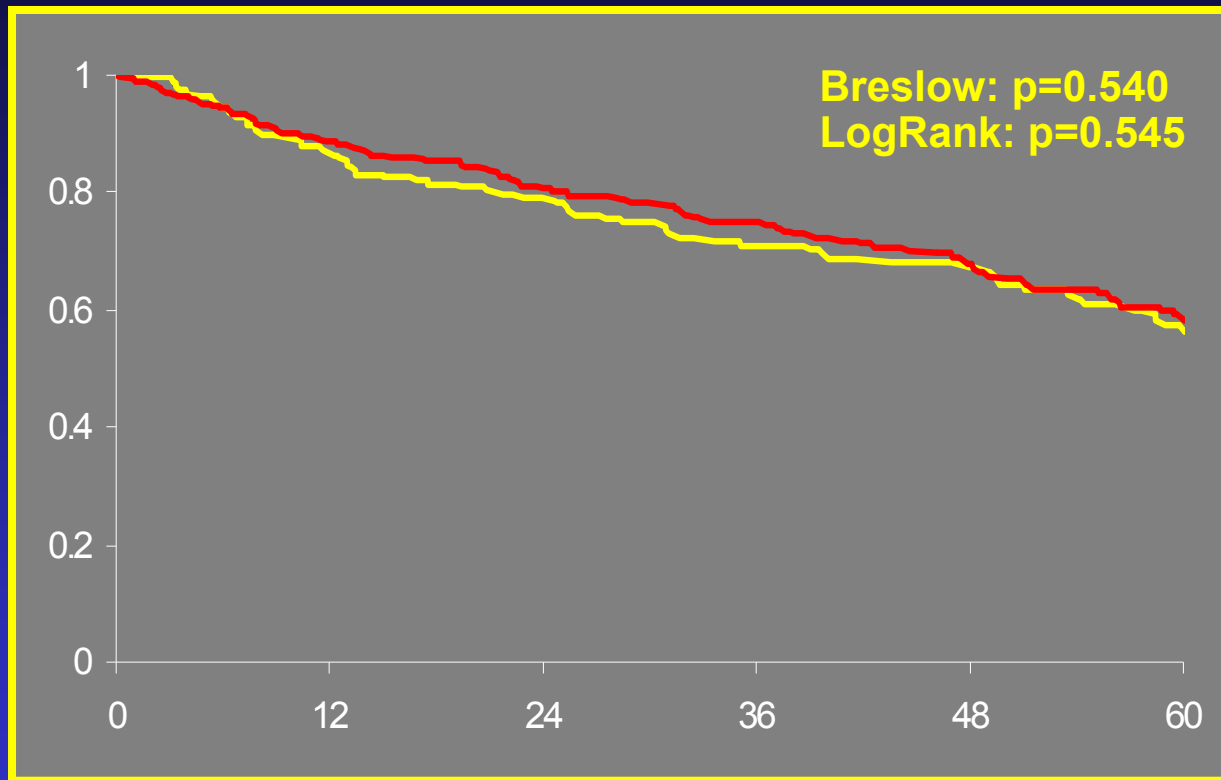

Sandborn, et al.
DDW 2006, Abstract T1137.

Παρατεταμένο κλινικό όφελος ανεξάρτητα από τη συγχορήγηση ή όχι ανοσοκατασταλτικών

Ποσοστό ασθενών με
παρατεταμένη κλινική
ανταπόκριση

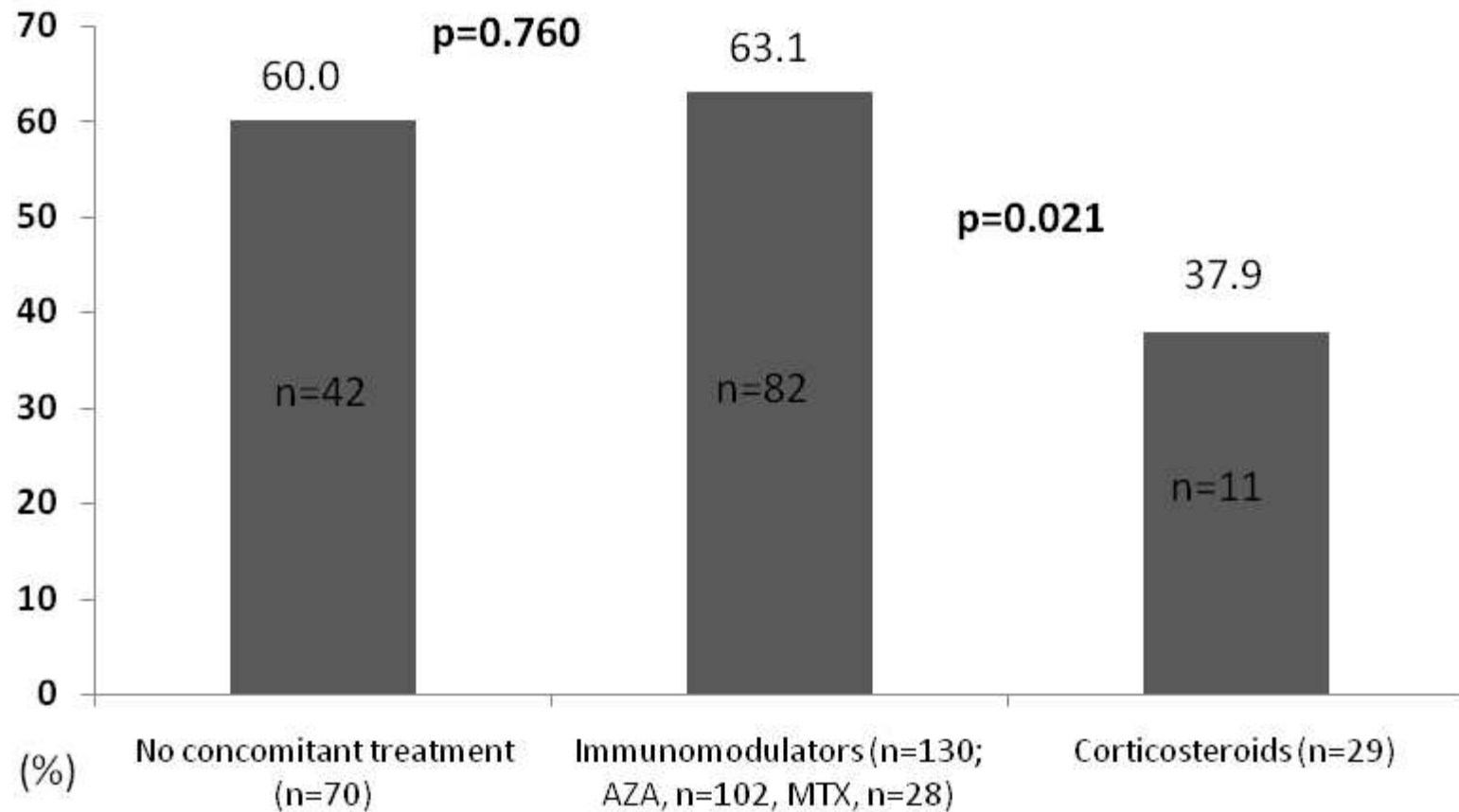
n=547

Μήνες

- Ανοσοκατασταλτικά (n=275 on AZA, n=51 on MTX)
- Όχι Ανοσοκατασταλτικά

Mucosal healing with respect to concomitant treatment at follow-up endoscopy

	OR	95% CI	Type infection
Corticosteroids	3.4	1.8-6.2	Candidiasis
AZA/6MP	3.1	1.7-5.5	Viral (CMV, EBV)
Infliximab	4.4	1.2-17.1	histoplasmosis
2 or more drugs	12.9	4.5-37	
CS+AZA/6MP	15.7	4.1-59.5	

- Πότε λοιπόν αποφασίζουμε την έναρξη αντιμεταβολιτών?
- Όταν δεν υπάρχουν αντενδείξεις για τη χορήγηση τους π.χ
- Ιστορικό προηγούμενης ανεπιθύμητης δράσης
- Κύηση (?)
- Θηλασμός
- Νεοπλασία
- Σοβαρή λοίμωξη

- Τι προκαταρκτικές εξετάσεις ή ενέργειες κάνουμε πχ εμβολιασμοί

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Α' ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
&
ΗΠΑΤΟ-ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

ΙΑΤΡΕΙΟ ΙΔΙΟΠΑΘΟΥΣ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΟΥΣ ΠΑΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΤΕΡΩΝ

Διευθυντής: Καθηγητής Επαμεινώνδας Β. Τσιάνος

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

Ημερομηνία Screening

ΝΑ ΚΡΑΤΕΙΤΑΙ ΟΡΟΣ συνολικά 3ml ΣΕ 2 ΕΡΕΝΔΟΡΦ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΑΙΜΑΤΟΣ

CRP

ΤΚΕ

RF

INR / aPTT

C3

C4

ΒΙΟΧΗΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

ANA

Glc

AMA

Cre / Ure

anti-CMV

γGT /ALP

anti-TOXO

AST(SGOT) / ALT(SGPT)

anti-EBV

TBL / DBL

anti-HSV1,2

CK / CK MB

anti-HTLV1,2

LDH

anti-Yersinia

AMS

anti-αμοιβάδα

K+ / Na+

Άμεσο παρασκεύασμα κοπράνων

Ca++ / PO4

Παρασιτολογική κοπράνων

Cl

Καλλιέργεια κοπράνων

Zn / Mg

TPR / ALB

Γενική ούρων

H/Φ λευκωμάτων

CHOL / HDL / TRG

Test ΚΥΗΣΗΣ

ουρικό οξύ

Fe /TIBC

ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ

B12

Anti-HAV

Φυλλικό οξύ

HBsAg

Φερριτίνη

Anti-HBs

TSH

Anti-HBcore IgM

F-T4

Anti-HBcore IgG

PTH

HBeAg

CEA

Anti-HCV

aFP

Anti-HIV

CA 19.9

PSA

CA 125

CA 15.3

ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟ

ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

A/ΘΩΡΑΚΑ - Α/ΚΟΙΛΙΑΣ

ΥΠΕΡΗΧΟΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

MRI ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΚΟ

TEST PAPANICOLAOU

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΩΝ

ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

ΑΝΤΙΓΡΙΠΠΙΚΟΣ

MANTOUX

ΠΝΕΥΜΟΝΙΟΚΚΟΚΟΥ

HPV

Σημαντικοί εμβολιασμοί κατά τη διάγνωση της ΙΦΠΕ

- **Ανεμευλογιάς** [σε (-) ιστορικό / (-) ορολογικό έλεγχο]
- **Αντιγριππικό** (ετήσιο)
- **Αντιπνευμονοκοκκικό** (διαρκεί 5 έτη)
- **Ηπατίτιδας Β** (έλεγχος επάρκειας >10 UI/ml)
- **HPV** (12 έως 26 ετών)

Mamula et al Clin Gastro Hepatol 2007

Melmed Am J Gastro 2010

Πρόγραμμα εμβολιασμών σε ασθενείς με ΙΦΠΕ

- **Ασφαλή εμβόλια** (ανεξάρτητα από τη λήψη ανοσοκαταστολής)
- **Ο εμβολιασμός με νεκρά, αδρανοποιημένα ή ανασυνδυασμένα εμβόλια**
- Διφθερίτιδας [DTP]
- Τετάνου
- Κοκκύτη
- Πολιομυελίτιδας (παρεντερικό)
- Αντιγριππικό
- Αντι-πνευμονοκοκκικό
- Ηπατίτιδας A & B
- *Salmonella typhi*
- Μηνιγγιτιδόκοκκου
- Χολέρας
- Ιαπωνικής & tick-borne εγκεφαλίτιδας
- HPV
- Αντιγριππικό

Rahier et al JCC 2009

Toruner et al Gastro 2008

Εμβολιασμοί στην ΙΦΠΕ

- Τα εμβόλια με ζώντες μικροοργανισμούς αντενδείκνυνται σε ανοσοκατασταλμένους ασθενείς με ΙΦΠΕ
- Καμιά ανεπιθύμητη δράση των νεκρών ή αδρανοποιημένων εμβολίων
- Μικρότερη αποτελεσματικότητα εμβολιασμού σε ανοσοκατασταλμένους ασθενείς με ΙΦΠΕ

Πρόγραμμα εμβολιασμών σε ασθενείς με ΙΦΠΕ

- Μη επιτρεπτά / μη ασφαλή εμβόλια
- BCG
- Με ζώντες εξασθενημένους οργανισμούς
- MMR (ιλαράς, ερυθράς, παρωτίτιδας)
- Typhoid Ty21a
- Κίτρινου πυρετού
- Γρίππης (ζωντανός ιός)
- Πολυομυελίτιδας pos
- Ανεμευλογιάς (πιθανά ασφαλές)
- **ΠΡΟΣΟΧΗ !**
- Αν προηγηθεί τέτοιος εμβολιασμός καθυστέρηση έναρξης ανοσοκαταστολής για 3 εβδομάδες
- Αν χορηγηθεί ανοσοκαταστολή και μετά διακοπεί τότε αυτός ο εμβολιασμός 3 μήνες μετά

Kumar et al Am J Transplant 2007

Sands B et al. IBD journal 2004

- Πως εισάγουμε τους αντιμεταβολίτες?

Πως εισάγουμε τους αντιμεταβολίτες

- Σχήμα επαγωγής ? ($2 \text{ mg/Kg/d} \times 2-10\text{d}$)
- Σταδιακή αύξηση στην αρχή (1η εβδομάδα) με ευαισθητοποίηση του ασθενούς για πιθανά συμπτώματα
- Ανεξάρτητα γευμάτων (μετά ίσως καλύτερα)
- Σχήμα συντήρησης $2-3 \text{ mg/Kg/d}$
- Σε μια* ή δύο δόσεις (π.χ $100-50$)

Δοσολογία AZA, 6-MP, 6-TG

	Βέλτιστη δόση mg/Kg	Συνήθης δόση mg/d	Μέγιστη δόση (mg)
Azathioprine (50mg)	2-3 (2.08x6-MP dose)	100-150	200
6-MP Purinethol (50mg)	0.48 x AZA dose	50-75	100
Thioguanine-6-TG Lanvis (40mg)	0.2-0.25	25-30	40-80

- Πως παρακολουθούμε τον άρρωστο?
- Γενική αίματος-τρανσαμινάσες
  - -ανά εβδομάδα τον 1ο μήνα
  - -ανά μήνα το 1ο τρίμηνο
  - -ανά τρίμηνο συνεχώς

- Τι αντιδράσεις μπορούμε να περιμένουμε?

ΑΖΑ και ΙΦΠΕ

Αίτια αποτυχίας των θειοπουρινών στην ΙΦΠΕ

Εξήγηση	% αποτυχίας	6-TG επίπεδα στα RBC	6-MMP στα RBC
Ανεπαρκής δόση	74	χαμηλά	χαμηλά
Επικρατής φαινότυπος TPMT	15	χαμηλά	υψηλά
Μη συμμόρφωση	6	χαμηλά	χαμηλά
Ανεπάρκεια φαρμάκου	5	κφ	κφ

Προσαρμογή δόσης ΑΖΑ/6-MP για επιτυχή 6-TG επίπεδα μπορεί να μετατρέψει έναν μη ανταποκρινόμενο σε ανταποκρινόμενο.

Αίτια διακοπής ΑΖΑ στην ΙΦΠΕ

Reasons for AZA discontinuation in IBD (n=229)	%
Gastrointestinal or general intolerance	17.5
Pancreatic toxicity	10.5
Hepatotoxicity	9.7
Bone marrow toxicity	7.0
Severe infection	6.1
Flu-like symptoms	5.7
Skin allergy	4.8
Cancer/precancerous/lymphoma	1.7
Rare causes	0.9
Death from other than IBD cause*	0.4
Long-term disease remission	5.2
Ineffectiveness/non-response	24.4
Pregnancy	6.1

*myocardial infarct

ΑΖΑ και ΕΚ

- Ανεπιθύμητες ενέργειες
- *Ιδιοσυγκρασιακές/αλλεργικές* (παγκρεατίτιδα, πυρετός, εξάνθημα)
- *Δοσοεξαρτώμενες* (ηπατοτοξικότητα, μυελοτοξικότητα)

- Αλλεργικές αντιδράσεις
- Εξάνθημα
- Σύνδρομο γρίπης (υψηλός πυρετός χωρίς άλλα συμπτώματα, χωρίς άλλη εστία)
- Παγκρεατίτιδα (3-7 ημέρες, δ/δ ασυμπτωματική υπεραμυλασαιμία)
- Γενική-γαστρεντερική δυσανεξία

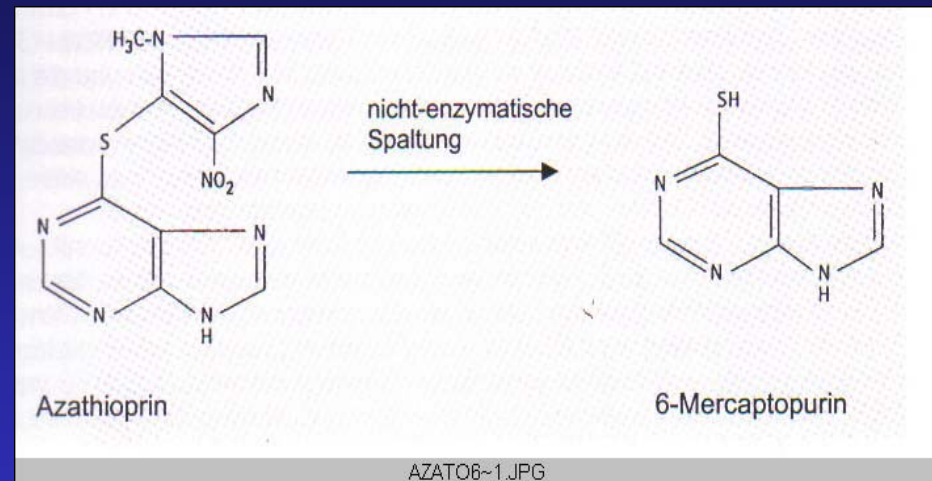
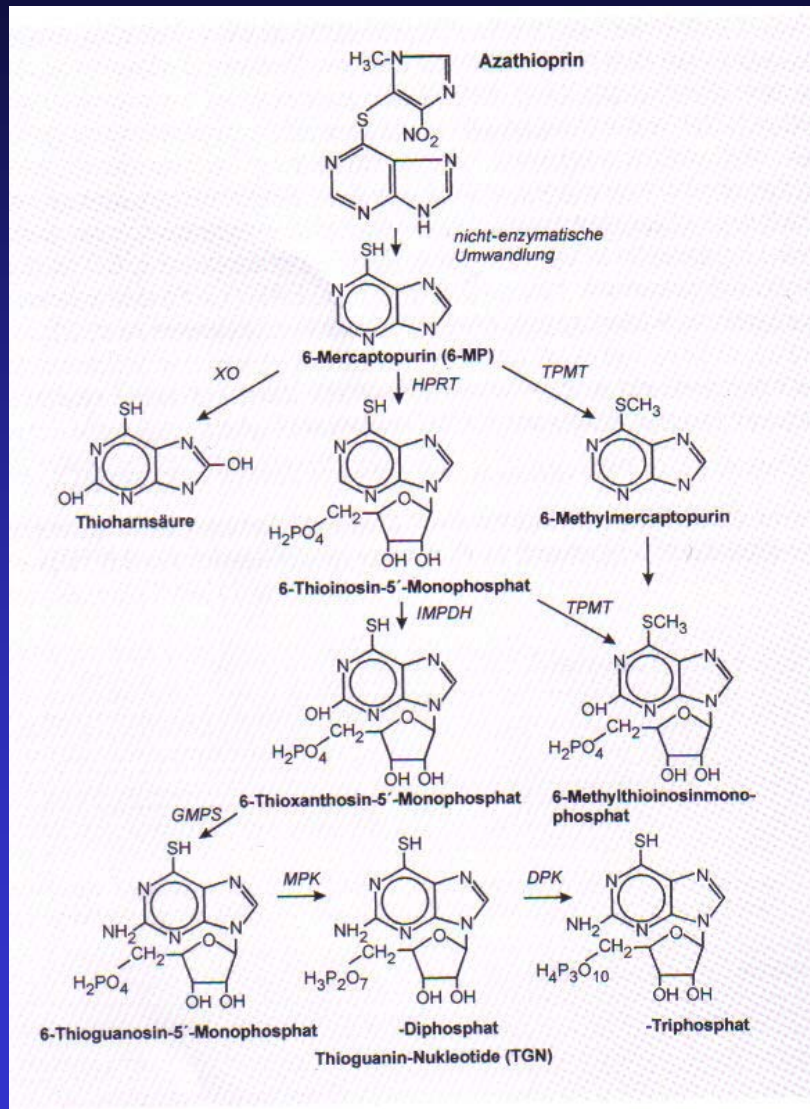
Υπεραμυλασαιμία και AZA

- 211 ασθενείς με ΙΦΠΕ από τη ΒΔ Ελλάδα
- επιπολασμός της υπεραμυλασαιμίας ήταν 11.2%.
- Όλες οι περιπτώσεις υπεραμυλασαιμίας στα πρώτα 2.9 ± 1.9 έτη
- Μόνο ένας ασθενής συμπτωματική υπεραμυλασαιμία λόγω AZA
- η ασυμπτωματική υπεραμυλασαιμία δεν συσχετίστηκε με ιδιαίτερη κλινική οντότητα κατά τη μακρόχρονη παρακολούθηση

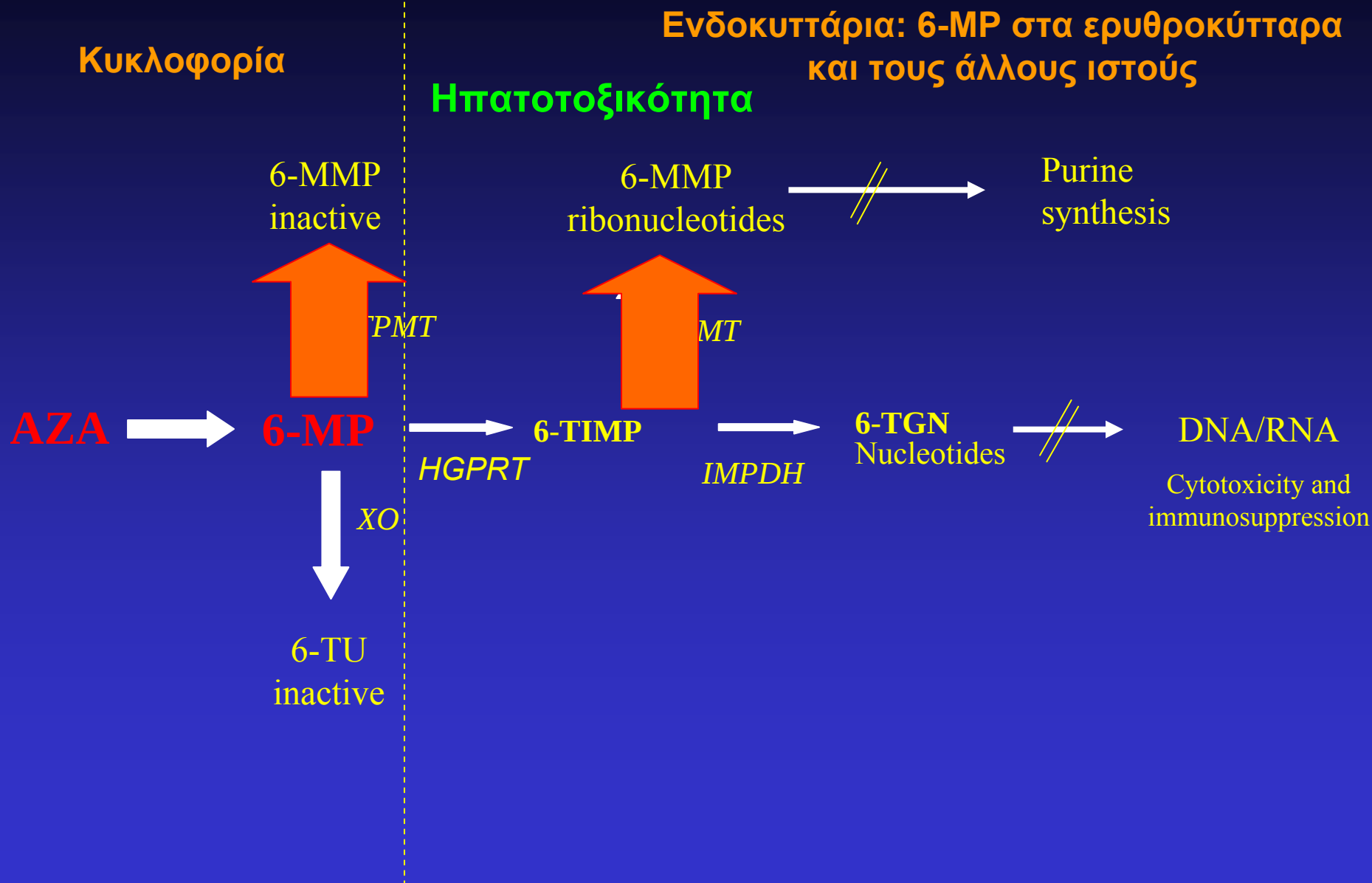
Γαστρεντερική-Γενική δυσανεξία AZA

•Αλλαγή σε 6-MP?

Δοσοεξαρτώμενες αντιδράσεις

Ηπατοτοξικότητα από AZA

- LFTs > x2 UNL
- Αποκλεισμός άλλων αιτίων
- Αποκατάσταση σε 2 εβδομάδες με διακοπή AZA

AZA-ηπατοτοξικότητα

- Μηχανισμοί ηπατοτοξικότητας
- Πολλαπλοί & άγνωστοι (6-MeMP, ελεύθερες ρίζες)
- Βιοψία ήπατος: βλάβες χολοστατικές, ηπατοκυτταρικές και εξ' υπερευαισθησίας

Αντιμετώπιση της ΑΖΑ-ηπατοτοξικότητας-in vitro

- glutathione (GSH)
- N-acetylcysteine (NAC)
- liquorice
- glycyrrhizic acid (GA)
- In vivo...
- ΑΛΛΟΠΟΥΡΙΝΟΛΗ

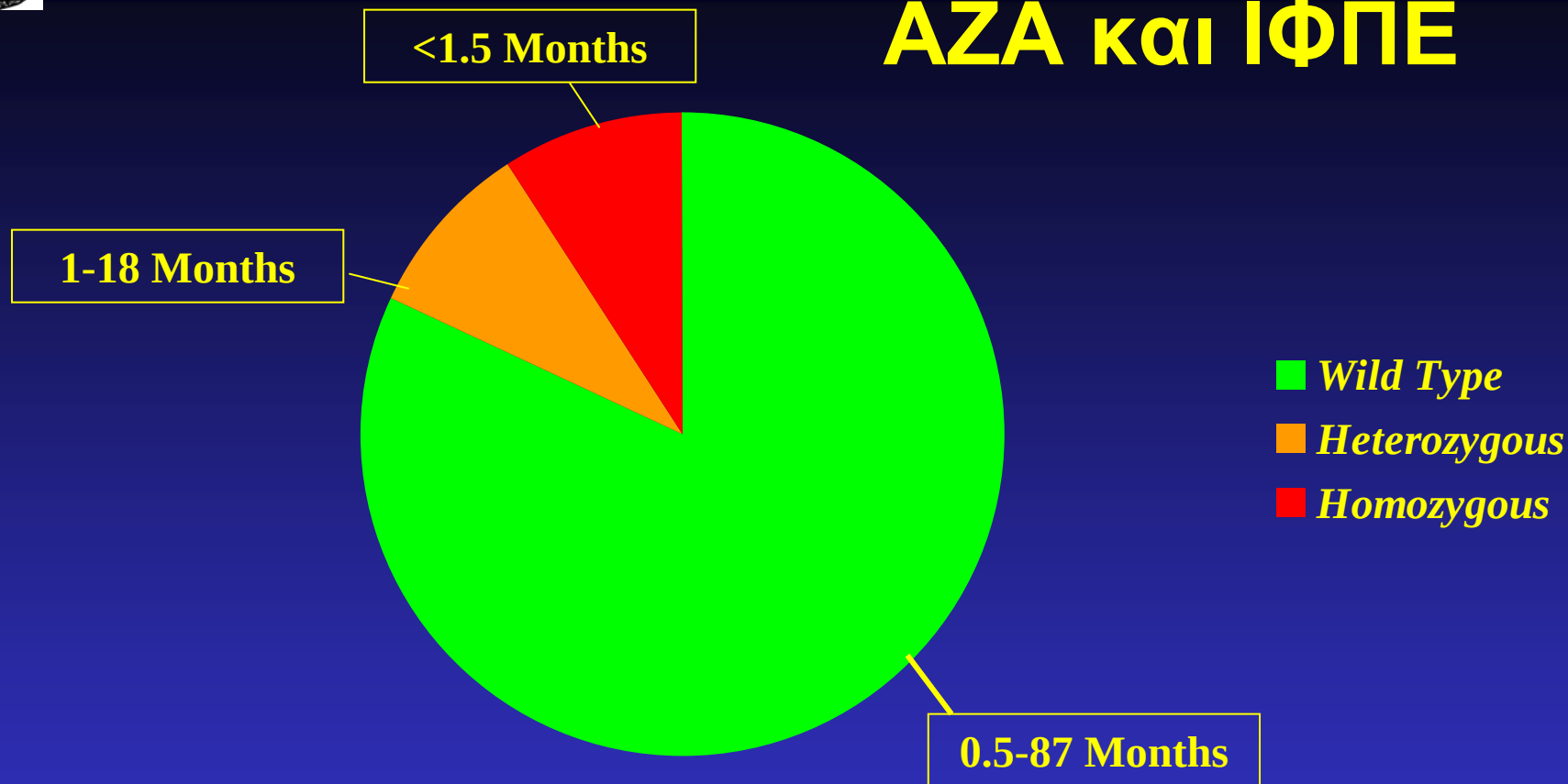

ΑΖΑ και μυελοτοξικότητα

- Λευκοπενία
- Θρομβοκυττοπενία
- Μακροκυττάρωση χωρίς μεγαλοβλαστική αναιμία
- Απλασία της ερυθράς σειράς.

ΑΖΑ και ΙΦΠΕ

N=41 CD

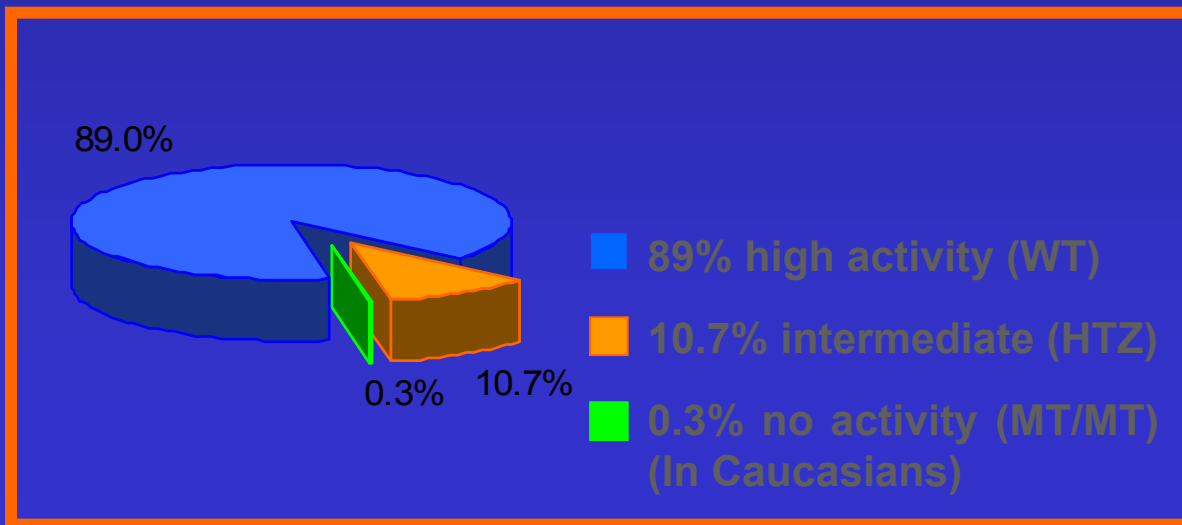
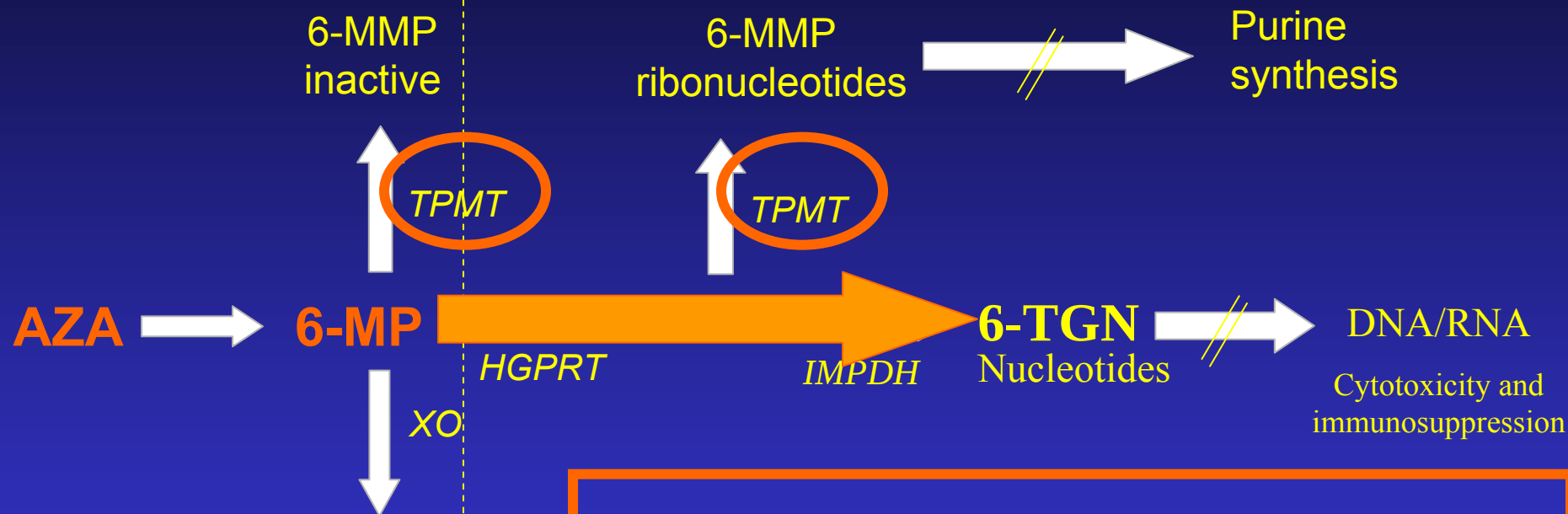
Προηγούμενα σημεία μυελοτοξικότητας (leucopenia/ thrombocytopenia)

Colombel JF et al, Gastroenterology 2000; 118: 1025-30

Κυκλοφορία

Ενδοκυττάρια: 6-MP στα ερυθροκύτταρα και τους άλλους ιστούς

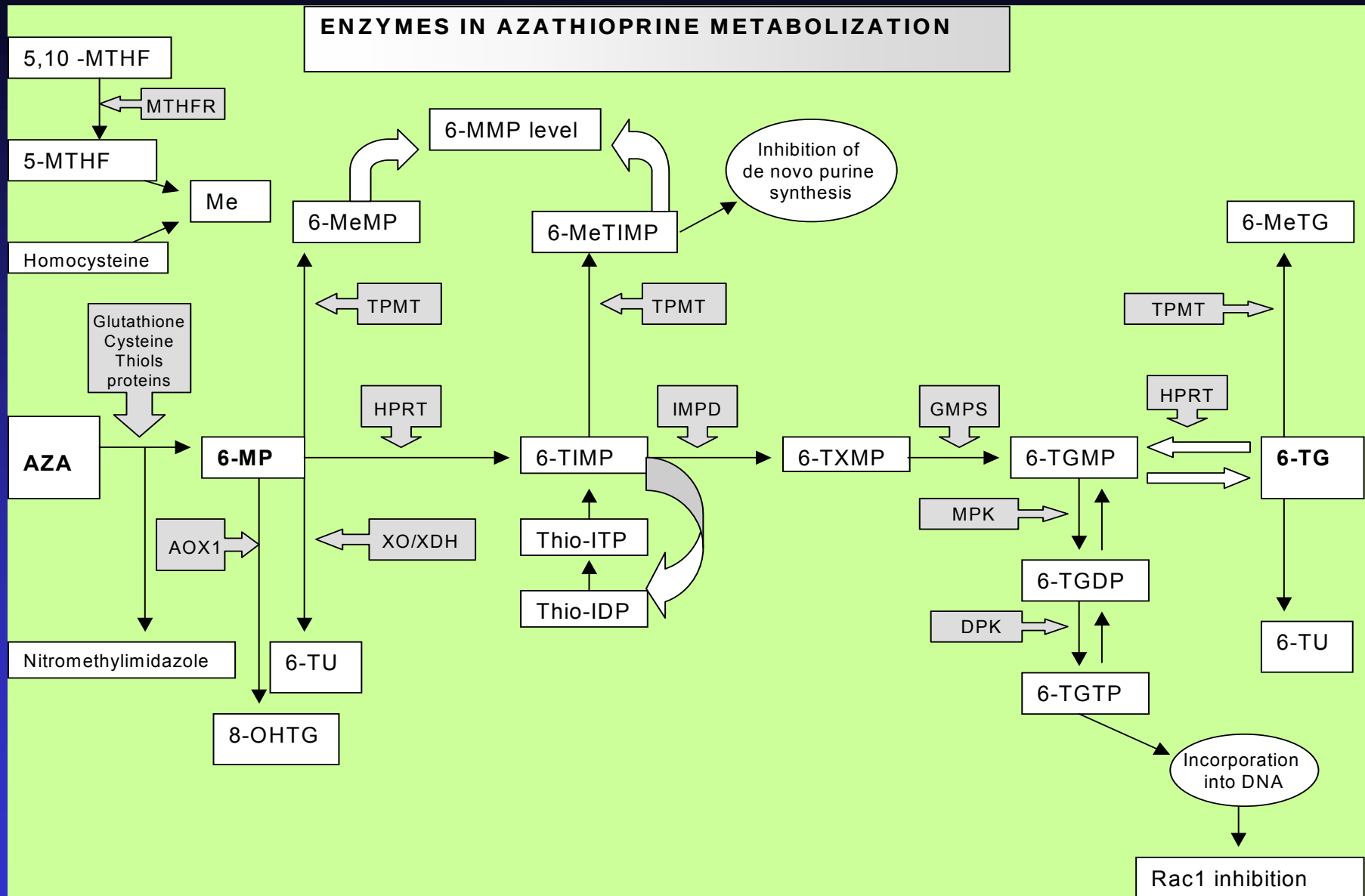

Μυελοτοξικότητα και ΑΖΑ

- Η μεγάλη πλειοψηφία των μυελοτοξικών ασθενών έχουν φυσιολογικό TPMT γονότυπο.
- Άλλες σπάνιες TPMT μεταλλάξεις (>20)
- Ιογενείς λοιμώξεις
- Φάρμακα
- Άγνωστοι περιβαλλοντικοί ή γενετικοί παράγοντες

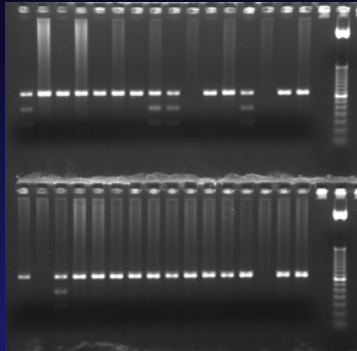

Πρόβλεψη τοξικότητας

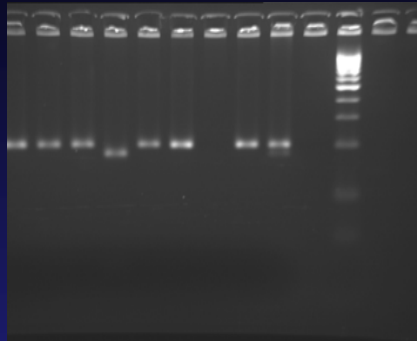

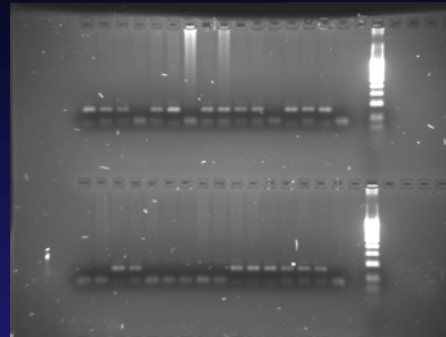
ITPA 1

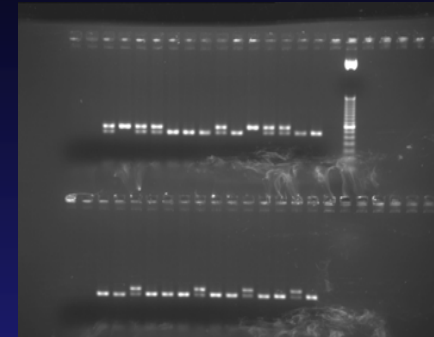
ITPA 4

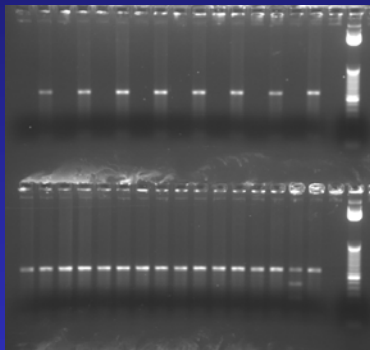
ITPA 5

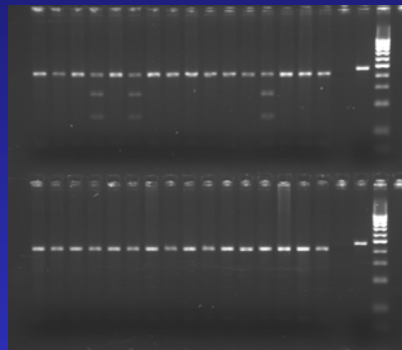
ITPA 6

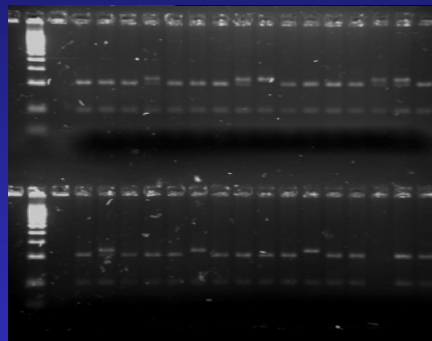
MTHFR 1

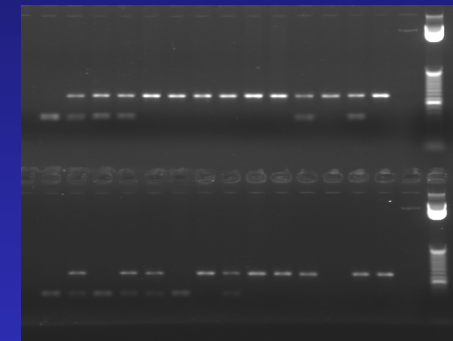
MTHFR 2

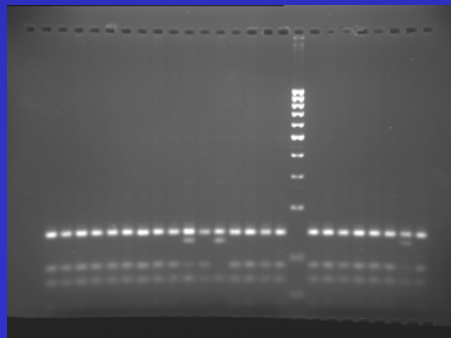
MTHFR 4

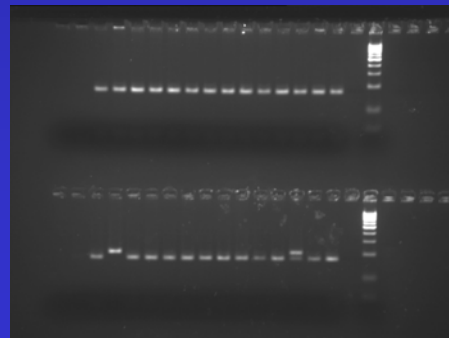
MTHFR 5

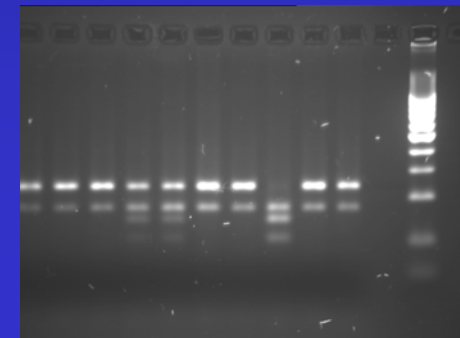
AOX 1

XO 2

Rac1a

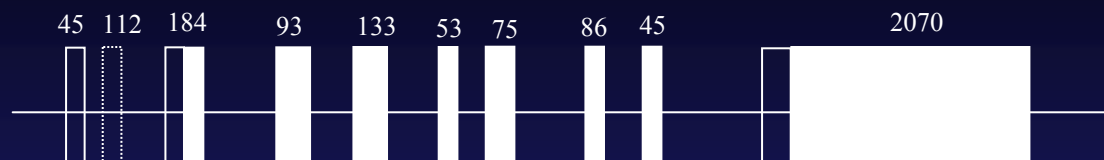

- Τι προκαταρκτικές εξετάσεις ή ενέργειες κάνουμε πχ προσδιορισμό φαινότυπου TMTP, ?που γίνεται?

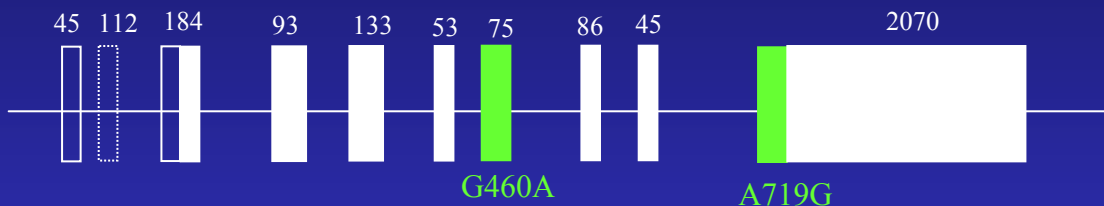
TPMT*1
wild type

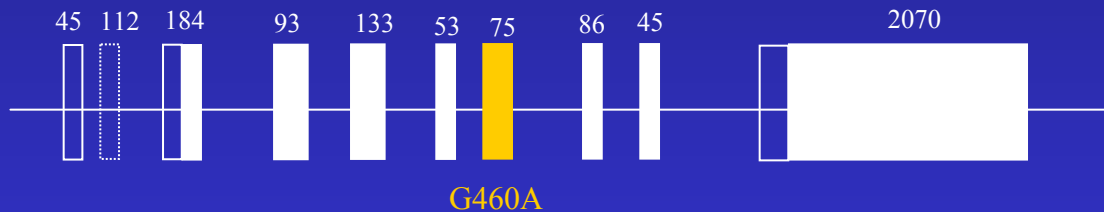
TPMT*2

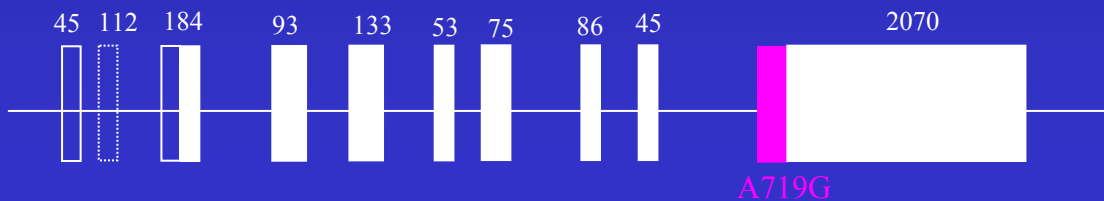
TPMT*3A

TPMT*3B

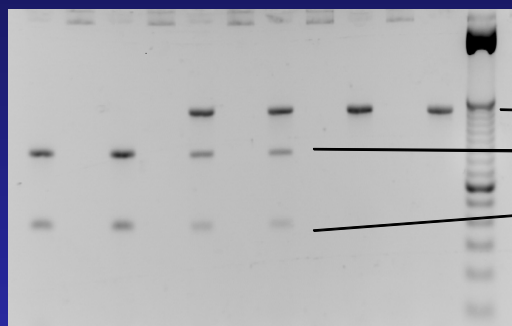
TPMT*3C

Πολυμορφισμοί TPMT γονιδίου

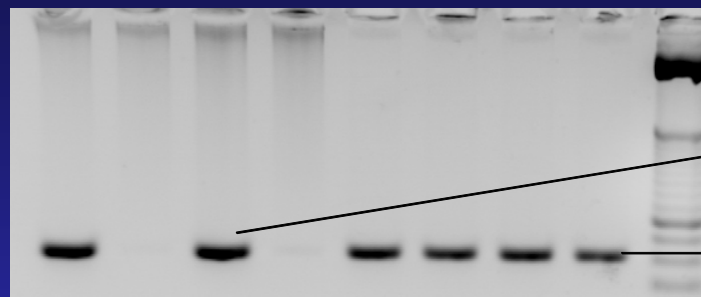
TPMT G460A Mutation

WT 443bp + 251
bp
MUT 694bp

694 bp
443 bp
251 bp

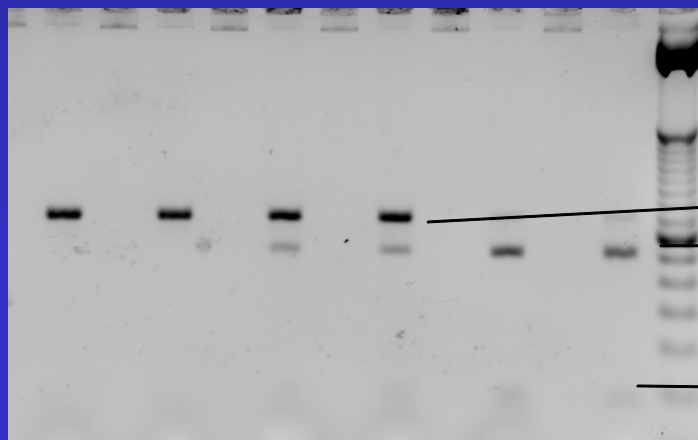
TPMT G238C Mutation

G238C WT
254 bp

G238C Mut
254 bp

TPMT A719G Mutation

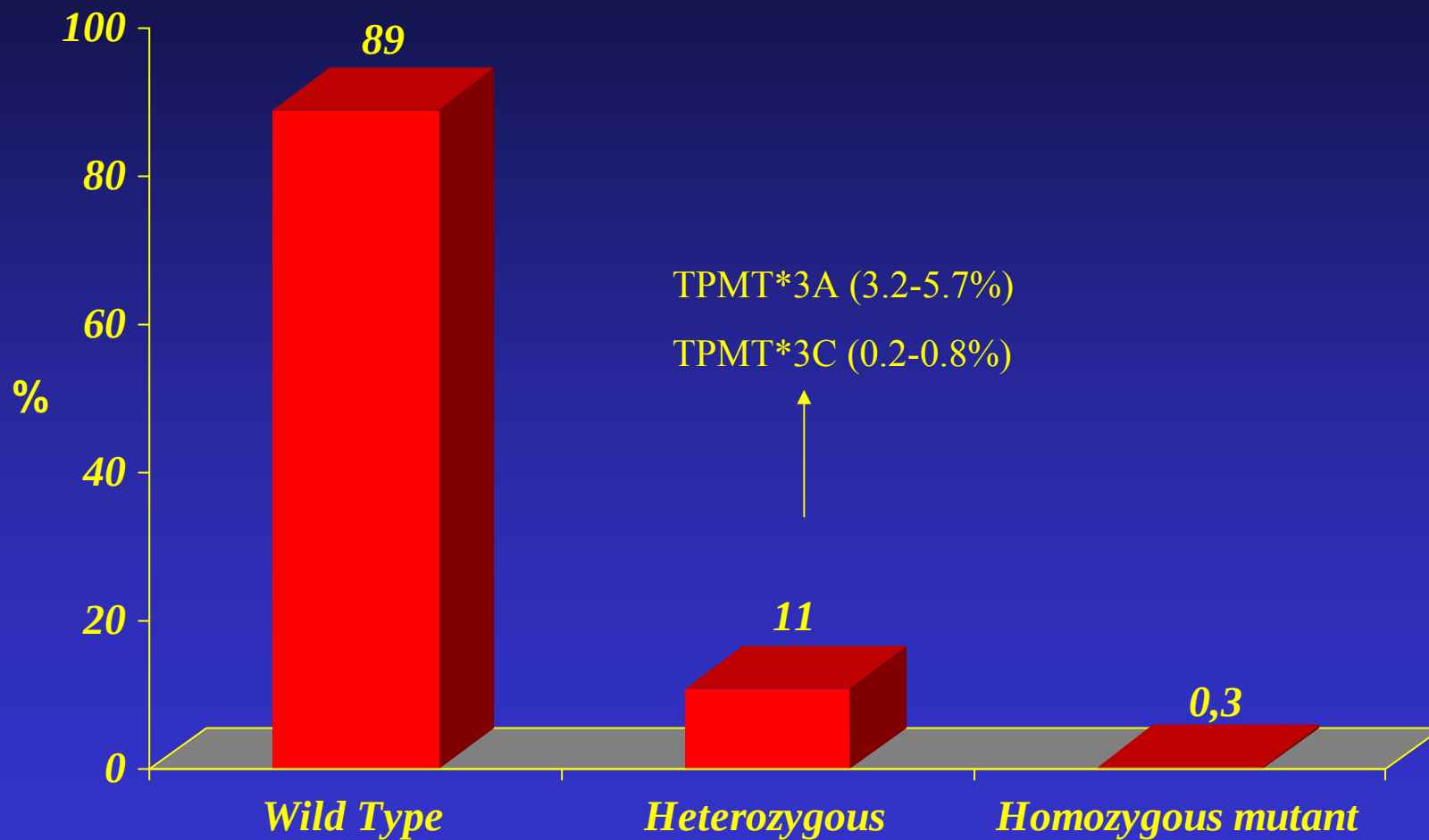

WT 373bp
MUT 283bp +90 bp

373 bp
283 bp
90 bp

TPMT Γονότυποι

Weinshilbourn et al; Am J Hum Genet 1980

Μυελοτοξικότητα και AZA

Author	No patients	Number of leucopenia requiring drug withdrawal (%)	Definition of leucopenia	Deaths
Ansari	106	2 (1.9)	N<2.0	0
Schwab	93	4(4.3)	WCC<3.0	0
Connel	739	28(3.8)	WCC<3.0	2
Fraser	622	21(3.4)	WCC<3.0	0
Present	396	8(2)	WCC<2.5	0
Bouhnik	157	3(1.9)	WCC<3.0	0
Qasim	110	5(5.5)	WCC<3.0	0
Total	2223	71(3.2)		2
Present study	721	14 (6.11)	WCC<3.9	0

- Πως τους ενημερώνουμε για τυχόν κινδύνους, λέμφωμα, λοιμώξεις ?

Νεοπλασίες κατά τη θεραπεία με AZA

Parameter	Aza-cancer cohort (n=24)	Aza-non cancer cohort (n=705)	p-value
Age (<i>median, IQR</i>)	47.0 (37.75-55.75)	39.00 (31.00-49.00)	0.010
Male	44.8%	41.7%	0.762
Aza therapy (years)	19.0 (10.25-26.25)	12.0 (8.0-18.5)	0.009
Disease duration (<i>median, IQR</i>)	19.0 (10.25-26.25)	12.00 (8.00-18.50)	0.009

AZA & Ca

ΠΡΟΣΟΧΗ!

**Νεοπλασίες
δέρματος**

Fidder et al. Gut 2008

Table 3: Malignant disorders

Gender/ Age	Diagnosis	Number of infusions	Time since last infusion (months)	Other immunosuppression
F/36	Basal cell carcinoma	1	15	AZA, mycophenolate mofetil, tacrolimus
M/36	Basal cell carcinoma	5	22	AZA
F/39	Basal cell carcinoma	17	2	AZA
F/72	Breast carcinoma, metastatic	3	2	AZA, cyclosporine
73	Basal cell carcinoma	3	16	
M/52	Basal cell carcinoma	9	2	AZA, MTX, adalimumab
55	Renal cell carcinoma	30	5	
F/49	Basal cell carcinoma	44	32	AZA, cyclosporine, adalimumab
F/41	Squamous cell carcinoma	2	67	AZA
M/55	Squamous cell carcinoma	7	1	AZA
F/37	Melanoma	10	3	AZA
F/35	Melanoma	56	1	AZA, MTX
F/38	Cervical cancer	2	8	none
F/47	Cervical cancer	4	75	AZA
F/51	Endometrial carcinoma	2	22	AZA, certolizumab
F/55	Cholangiocarcinoma	2	15	AZA, MTX
M/23	Metastatic adenocarcinoma, primary unknown	21	1	AZA
F/25	Chronic myeloid leukaemia	4	37	AZA, MTX
F/52	Breast cancer	4	13	AZA, daclizumab

- Χορήγηση θεραπείας με 6 θειογουανίνη.
- Όχι σημαντικά ηπατικά προβλήματα σε πρόσφατες μελέτες

6-TG και ΕΚ

- Η 6-TG μεταβολίζεται κυρίως σε 6-TGN και επιτυγχάνει 6 φορές υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με AZA/6-MP.
- Περίπου 80% των ασθενών με δυσανεξία στην AZA/6-MP μπορεί να πάνε καλά με 6-TG
- Κυρίως οι ασθενείς με ιδιοσυγκρασιακές αντιδράσεις
- Πιο γρήγορη έναρξη δράσης (29 ημ vs 3.1 μήνες).
- Μη αλληλεπίδραση με την αλλοπουρινόλη (ΧΟ)

6-TG και ΕΚ

Τι πρέπει να προσέχουμε στην 6-TG

- Μακροχρόνια **ηπατοτοξικότητα**
- Ηπατική VOD +Πυλαία υπέρταση
- Οξεία απόφραξη κολποειδών
- Οζώδης υπερπλασία-μικροσκοπική ηπατική ίνωση

- Μελέτη βραχείας ηπατοτοξικότητας 6-TG
- 99 ασθενείς με ΙΦΠΕ (61 ΝΚ, 38 ΕΚ)
- Δυσανεξία σε προηγούμενη θεραπεία AZA/6-MP
- Δόση 6-TG 0.3mg/Kg x 6 μήνες
- Βιοψία ήπατος μετά 25 μήνες (6-65μήνες) 6-TG
- 4% NRH (οζώδης αναγεννητική υπερπλασία)
- 6% NRH σε ασθενείς χωρίς θειπουρίνες
- Παλαιότερες μελέτες NRH έως 62%!

- ποια τα δεδομένα για χορήγηση μεθοτρεξάτ στην ελκώδη, σε ποιές περιπτώσεις ?

Μεθοτρεξάτη στην ΕΚ

- Αντικρουόμενες μελέτες
- Εναλλακτική της AZA/6-MP
- **Επαγωγή** με 25mg/εβδομάδα i.m ή s.c (12-16 εβδ)
- **Συντήρηση** με 15mg/εβδομάδα i.m ή s.c ή p.os

Cummings JRF, et al.. Aliment Pharmacol Ther 2005;21:385-89.

Oren R, et al. Gastroenterology 1996;110:1416-21.

Matè-Jimenez J, et al. Eur J Gastroenterol Hepatol 2000;12:1227-33.

Paoluzi OA, et al. Aliment Pharmacol Ther 2002;16:1751-9.

Μεθοτρεξάτη

- Τα δεδομένα κυρίως από NK
- Στην ελκώδη μάλλον αρνητικά?
- Σχήμα επαγωγής & συντήρησης όπως στη NK
- Μελέτη METEOR-GETAID (MTX im/sc vs placebo in UC)

Feagan B. IBD journal 1998

Feagan Am J Gastro 2003

MTX-κλινική πράξη και χρήση

- Νεφρική απέκκριση η πρωταρχική οδός απέκκρισης
- Μεταβολή φαρμακοδυναμικής MTX με: σαλικυλικά, NSAIDS, cotrimoxazole, diphenylhydantoin, barbiturates, benzodiazepines, tetracyclines, amidopyrin, sulfonamides and probenecid.
- Μείωση παρενεργειών MTX= φυλικό οξύ
  - Γλυκόζη?
  - L-carnitine?
  - Leucovorine?
  - leucovorin, vitamin A, vitamin E, σόγια και εκχύλισμα σκόρδου (Kastamonou garlic).

Κλινικοί παράγοντες κινδύνου για παρενέργειες MTX

- Προϋπάρχουσα ανεπάρκεια φυλικού οξέος
- Νεφρική ανεπάρκεια
- Αλκοόλ
- Παχυσαρκία
- ΣΔ
- Διάμεση πνευμονική νόσος
- Φλεγμονή (?)
- Πεπτικό έλκος (?)
- Μεγάλο τραύμα-χειρουργείο (?)

MTX - ΗΠΑΤΟΤΟΞΙΚΟΤΗΤΑ

□ Αποτελεί τη 2^η σε συχνότητα ανεπιθύμητη ενέργεια μετά τις γαστρεντερικές

□ Τα αποτελέσματα **27 προοπτικών μελετών** όπου

- αξιολογήθηκαν 3.808 ασθενείς με RA
- με δόση MTX: 10,5 mg/w
- διάρκειας 55,8 μηνών

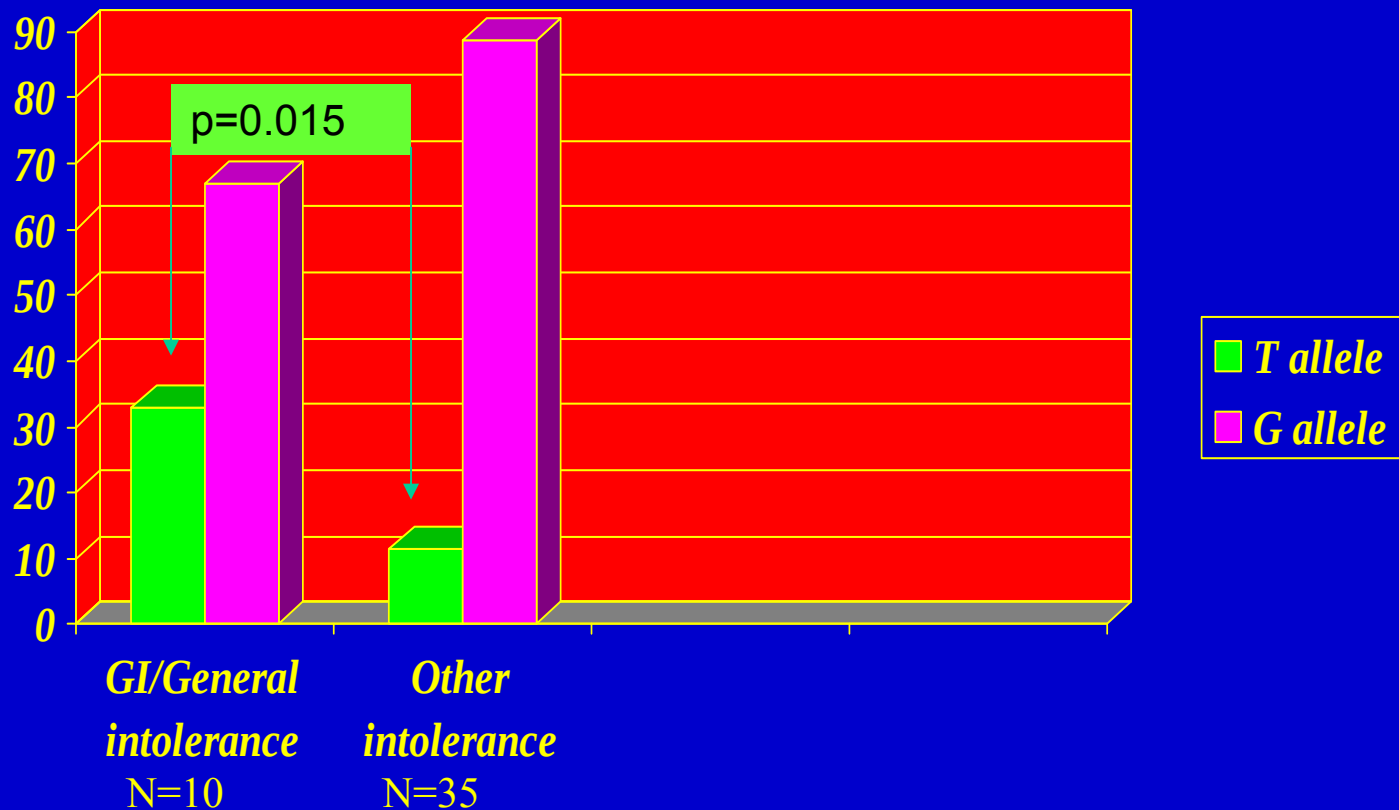
Έδειξαν:

- 769 ασθενείς είχαν **1 τουλάχιστον επεισόδιο αυξημένων ηπατικών ενζύμων(20,2%)**
- 12,9% είχε αύξηση έως και 2 φορές άνω του φυσιολογικού ορίου
- και **μόνο το 3,7% διέκοψε τη θεραπεία λόγω ηπατικής τοξικότητας**

Δυσανεξία στην MTX μετά την δυσανεξία στην ΑΖΑ

- Το **MDR1 2677T αλλήλιο** ήταν συχνότερο στην ομάδα που διέκοψε την MTX λόγω ΓΕΣ δυσανεξίας σε σύγκριση με την ομάδα που διέκοψε την MTX για άλλους λόγους [$p=0.015$, OR (95%CI 1.24-11.53)].

Γενετικοί παράγοντες κινδύνου για παρενέργειες MTX

-Methylenetetrahydrofolate reductase (MTHFR)

1298C αλήλιο

Herrlinger KR, et al. Pharmacogenetics 2005;15:705-11

-Thymidylate synthase (TS) γονίδιο

Krajinovic M, et al. Pharmacogenomics 2004;5:819-34

-ATIC (amino imidazole ribonucleotide transformulase)

347GG σχετίζεται με παρενέργειες από το ΓΕΣ

Weisman MH, et al. Arthritis Rheum 2006;54:607-12

- Γυναίκα 40 ετών, με ελκώδη ορθοσιγμοειδίτιδα, δεν ανταποκρίνεται στα ανωτέρω 5-ασα. Έχει κακή ποιότητα ζωής και επηρεασμένη γενική κατάσταση επι σειρά μηνών, αυξημένη CRP, “δέκατα”, ανορεξία
- Τι θεραπεία?

Step-down ή Top-down θεραπεία στην ΕΚ

Top-down

Χειρουργείο

**Βιολογικοί
παράγοντες**

Αζαθειοπρίνη, Μεθοτρεξάτη

Κορτικοειδή

5-ΑΣΑ

- Ανθεκτική ληκυθίτις, υπάρχει θέση για ανοσοκατασταλτικά ?

Συμπτώματα ληκυθίτιδας

Ενδοσκόπηση + βιοψία + απεικόνιση

Ληκυθίτιδα

Μετρονιδαζόλη/σιπροφλοξασίνη
ή συνδυασμός? για 7-14 d

Όχι ληκυθίτιδα?

Αποκλεισμός και
αναζήτηση άλλων αιτίων

Ανταπόκριση? = Διακοπή

Μη ανταπόκριση?

Υποτροπή?

Νέο σχήμα αντιβιοτικών
(τετρακυκλίνη, ριφαξιμίνη)

Προβιοτικά-αντιδιαρροικά

Περιοδικοί κύκλοι αντιβιοτικών?

Άλλα αντιβιοτικά

Sup-Υποκλυσμοί μεσαλαζίνης/κορτικοειδών
Στεροειδή-Ανοσοκατασταλτικά (CyA, AZA)

Βισμούθιο, αλλοπουρινόλη, Infliximab?

SCFA enema, sup glutamine

Λευκαφαίρεση?

Χειρουργείο (ως 10%)

-αφαίρεση ληκύθου-ειλεοστομία

-Ανακατασκευή ληκύθου

Θεραπεία χρόνιας ενεργού ανθεκτικής ληκυθίτιδας

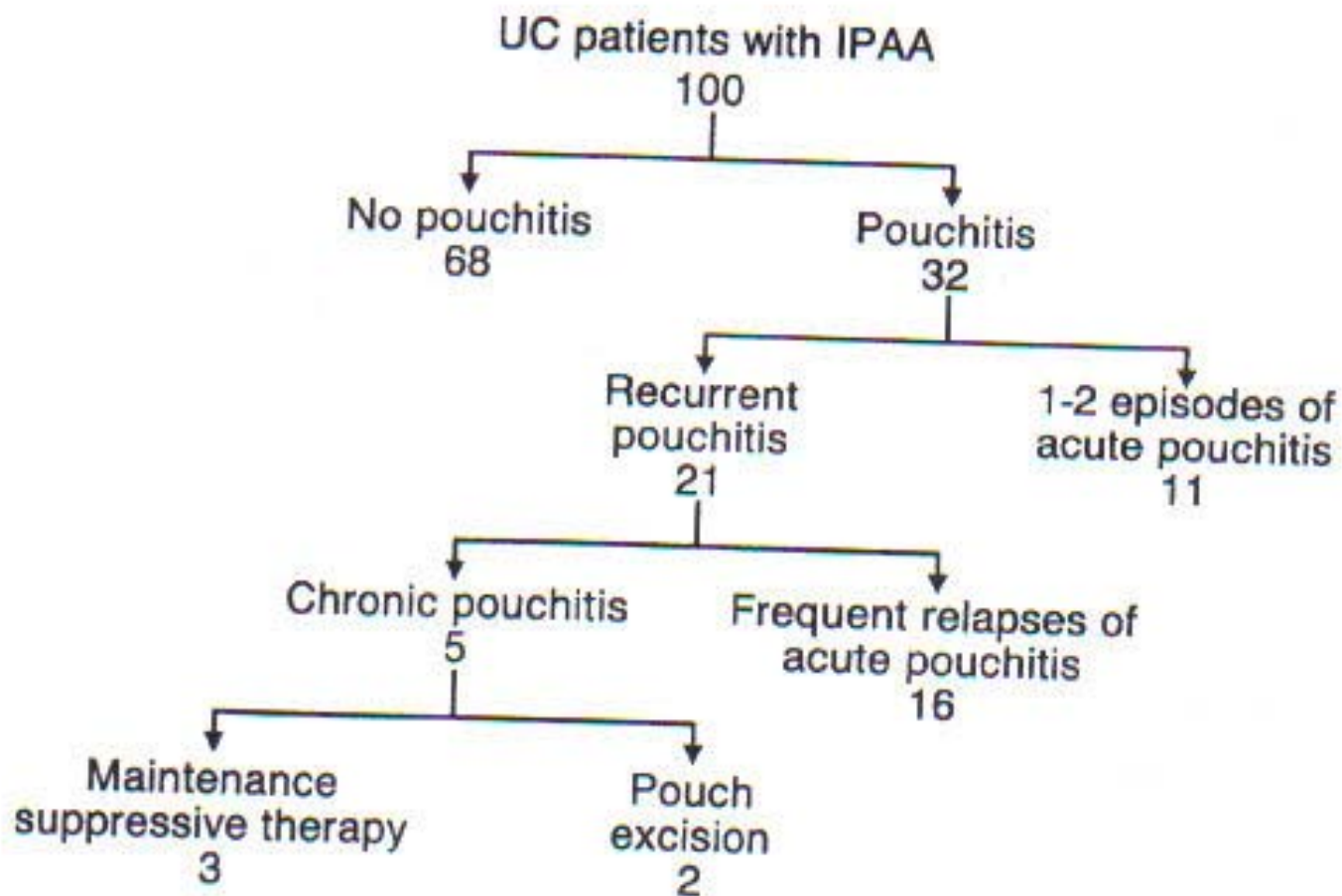
- Παρατεταμένη /περιοδική χορήγηση αντιβιοτικών
- (σιπροφλοξασίνη > μετρονιδαζόλη)
- Διαστολή στένωσης δακτυλικά ή με κηρία.
- Σε υποψία ατελούς κένωσης εκκένωση με καθετήρα ευρείας διαμέτρου κάθε 1-2 ώρες
- 5-ΑΣΑ, κορτικοειδή (τοπικά-συστηματικά)
- ΑΖΑ
- Προβιοτικά
- IFX

- **Μελέτες για AZA και ληκυθίτιδα**
- Azathioprine or 6-mercaptopurine may be effective in patients who do not respond or cannot be weaned off steroids.
- Treatment of pouchitis is largely empirical and few controlled studies have been carried-out.

The Mayo Clinic experience

- ΤΕΛΟΣ